

EĞİTİM BİLİMLERİ MEZUNLARININ İSTİHDAMI Akademik Personelin Beklentileri

Yrd. Doç. Ayhan AYDIN
Osmangazi Üniversitesi

Bu araştırmada, eğitim bilimleri programlarından mezun elemanların istihdam edilebilecekleri alanlar konusunda, Eğitim bilimleri fakültesinde ya da bölümlerinde çalışan akademik personelin beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında veri toplanan dört üniversitenin akademisyenleri, Eğitimde Ölçme Değerlendirme EÖD) ve Halk Eğitimi (HE) programı mezunlarının istihdam olanaklarını diğer program mezunlarından daha sınırlı görmektedirler. Aynı akademisyen grup, eğitim bilimlerinden mezun olanların en az istihdam edilmesini bekledikleri kesim. özel okullardır.

Günümüzde toplumsal ve ekonomik yaşamdaki hızlı değişime paralel olarak eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve işlevlerinde de değişimler olmaktadır. Kuşkusuz bu değişim süreci, eğitim sisteminin en teknik ögesi olan eğitim uzmanlarının geleneksel rollerinde de değişimlere neden olmaktadır. Bu çerçevede, eğitim uzmanlarının seçimi ve eğitimi kadar istihdamı da önem kazanmaktadır (Aydın 1994). Çünkü her tür kamu ve özel kesim örgütünde eğitim uzmanlığı lırsnietlerine duyulan gereksinim artmakta, sonuçta potansiyel olarak, eğitim uzmanlarının istihdam edilebuecekleri alanlar genişlemektedir. Oysa uygulamada, eğitim uzmanlarının istihdamında güçlüklerin yaşandığı görölmektedir. İstihdam sorununu çözmek, kurumsal sorumluluğu olan örgütleri ve sorunu oluşturan etmenleri bilmekle mümkündür. Kurum düzeyinde ügüi tarafları, eğitim uzmanlarını yetiştiren Eğitim Fakülteleri üe istihdam eden kamu ve özel kesim örgütleridir. .

Bu bügüer ışığında incelendiğinde; 1995 yılında Türkiye'de 54 üniversiteden 34'ünde Eğitim Fakültesi ve bunların da 16'sının bünyesinde Eğitim Bilimleri bölümelerinin mevcut olduğu görölmektedir. Eğitim bölümlerine kayıtlı 6030 öğrencinin programlara dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin Programlara Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Öğrenci Sayısı
Eğitim Programları ve Öğretim	1384
Rehberlik ve Psikolojik Danışma	3126
Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği	518
Eğitim Yönetimi ve Planlaması	545
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	201
Eğitimin İletişimi ve Planlanması	175
Halk Eğitimi	172
Toplam	6030

Kaynak: ÖSYM 1993-1994 İstatistikleri

Eğitim Bilimleri programlama alınacak öğrenci kontenjanlarının, hangi bilgilerin ölçüt alınarak belirlendiği bilinmemektedir. Çünkü eğitim bünülerinden mezun elemanların kamu ve özel kesim örgütlerinde ne ölçüde istihdam edindiklerine ilişkin bilgiler, ilgili örgütlerin bu amaçla hazırlanmış istatistiksel bulgulara sahip olmaması nedeniyle yoktur. Bu durum sadece eğitim bilimleri programları için değil, bütün yükseköğretim programları için geçerlidir. Bu belirsizlik, ülkemizde insan gücü kullanımını konusunda yaşanan savurganlığın, kaygı verici boyutlarda olduğunu düşündürmektedir. Sonuç olarak mevcut durum, Eğitim Fakültelerinin istihdam sorunuyla yakından ilgilenecek, mezunlarını izlemesinin önemini artırmaktadır.

Eğitim bilimleri konusunda yapılan araştırmalarda, bu alanda yoğun bir biçimde istihdam sorunu yaşandığını doğrulamaktadır. Özyürek (1985) tarafından yapılan "A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunlarına İzleme Araştırması"nda, eğitim bünimleri mezunlarının genellikle yetiştikleri alanda istihdam edilmedikleri (hizmet alanlarına göre eğitim dışı alanlarda çalışanların, eğitim hizmetlerinde çalışanlara göre daha yüksek oranlarda bulunduğu) saptanmıştır. Kabadayı (1981) tarafından yapılan bir başka araştırmada ise, eğitim bilimlerinde bilim uzmanlığı derecesi almış elemanların % 46'sının, eğilimleriyle uygunluk göstermeyen görevleri yaptıkları, % 39.7'sinin önceki görevleri olan öğretmenlik mesleğini sürdürdükleri belirlenmiştir. Öteyandan, Ünal (1990) tarafından yapılan araştırmada ise, eğitim bünimleri öğrencülerinin istihdam beMentüerinin düşük olduğu saptanmıştır

Özetle sorun, eğitim bilimleri programlarıyla hangi alanlara eleman yetiştirildiğine ilişkin sorunun, doğru yanıtlanmasıdır. Bu nedenle eğitim bilimlerindeki akademik personelin, mezunların istihdam edilebilecekleri alanlar konusundaki beklentilerinin belirlenmesinin, güncel bir sorunun yeniden tartışma olanağı sağlaması açısından, önemli görülmektedir. Eğitim problemleri ortamında, eğitim bilimlerindeki akademik personelin, lisans programlarından (EYTP, EPÖ, EPH, EÖD, HE) mezun elemanların istihdam edilebilecekleri kurumlar ya da birimler konusunda beklentileri nelerine ilişkin bulguların sorunun çözümüne yardımcı olacağı söylenebilir, dir?

Araştırmanın verileri', Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ile Gazi, Hacettepe ve ODTÜ'Eğitim Fakültelerinin Eğitim Bümlelerinde görevli akademik personelden (profesör, doçent, yardımcı doçent, araştırmaya görevlisi) toplanmıştır.

Yukarıda tanımlanan akademik personele , eğitim bümleleri programlarından mezun elemanların istihdam edilebilecekleri kurumlar konusundaki beklentilerini belirlemeye yönelik olarak aşağıdaki soru yöneltilmiştir.

"Sizce görevli bulunduğunuz eğitim bilimleri programından mezun elemanların hangi istihdam kurum ya da biriminde istihdamı uygunsa, lütfen üğü seçeneğin bağındaki parantezin içine (X) işareti koyunuz."

İzlemeyi kolaylaştırmak ve karşılaştırma olanağı sağlamak için, deneklerin değerlendirmeleri, ilgili seçeneklerin altında (Tablo 2) verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, deneklerden EYP, EPÖ ve EPH mezunlarının, öncelikle nispi farklılıklar göstermekle birlikte, diğer programlara oranla daha yaygın istihdam olanaklarına sahip oldukları görüşünü taşıdıkları anlaşılmaktadır. Öteyandan HE programı mezunlarının istihdam edilebilecekleri kurumlar konusundasadece bir seçenek olduğu görülmektedir..

Tablo 2

Akademik Personelin Eğitim Bölümü Mezunlarının İstihdam Yerlerine İlişkin Beklentileri

Eğitim Bilimleri Programı	Denek Sayısı	1. MEB Merkez Örgütünün İlgili Birimleri	2. ME Md. Rehberlik İl Danışma Rurulları	3. Rehberlik ve Araştırma Kurumları	4. Orta Öğretim Kurumları Rehberlik Servisleri	5. İlk Öğretim Müfettişliği	6. Kamu ve Özel Kuruluşların HİE Birimleri	7. Kamu ve Özel Kuruluşların Eğ. Araşt. Planlama Birimleri	8. Öğret. Liselerin de Meslek dersi Öğretmenliği	9. Özel Dershanelerin Rehberlik Birimleri Merkezleri	10. Halk Eğitim ve Çıraklık
EPH	27	1	7	8	6	-	1	2	2	-	-
EYP	30	2	1	2	5	7	2	9	2	-	-
EÖP	33	7	5	6	1	2	6	1	5	-	-
EÖD	6	-	-	2	-	-	-	2	-	2	-
HE	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Sütun Toplamı	101	10	13	18	12	9	9	14	9	2	5

SONUÇLAR

Eğitim bilimleri programları mezunlarının istihdamını konu alan bu çalışma, alanda insangücü planlaması yapabilmek için uygulamaya ışık tutacak bulgulara ulaşmayı amaçlamıştır. Ancak daha önce değinildiği gibi, kamu ve özel kesim örgütleri, çalışanlarına üişkin sistemli bügüerden yoksun bulunmaktadır. Örneğin DPT, DİE, MPM, Emekli Sandığı gibi kamu çalışanlarıyla ügüi örgütlerin hiçbirinde, halen görevde bulunan elemanların, hangi yükseköğretim programından mezun oldukalarına ilişkin yeterli ve güvenilir bilgi mevcut değildir. Sonuç olarak, diğer yükseköğretim kurumlarında olduğu gibi, eğitim büimlerinde de büimsel verilere dayanarak öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi ve buna bağlı olarak sağlıklı bir insangücü planlamasının yapılması zorlaşmaktadır. İstihdam edüemen veya yanlış istihdam edilerek eğitiminden yeterince yararlanılamayan yetişmiş insangücünün, önemli ekonomik kayıplara neden olduğu bilinmektedir. Bu nedenle başta YÖK ve ÖSYM olmak üzere ilgili tüm kurumların bu konuya duyarlılık göstermeleri beklenmektedir. Bu bügüer ışığında araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki sonuçlar çıkarılabilir;

1- EYP, EPÖ, EPH programlarında görevli akademik personel, EÖD ve HE programlarındaki meslektaşlarına oranla kendi mezunlarının, daha geniş istihdam olanaklarına sahip olduğu görüşünü taşımaktadır.

2- Akademisyenler, eğitim bilimleri mezunlarının en çok istihdam edüecekleri birim olarak Rehberlik ve Araştırma kurumlarını; bu mezunların hemen hiç istihdam olanağı görülmeyen alan ise özel dershanelerin Rehberlik Servisleridir.

ÖNERİLER:

1- Eğitim bilimleri bünyesinde, mezunların istihdam ve izlenmesinden sorumlu bir birim kurulmalıdır.

2- Eğitim büimleri programları kitle üetişim araçlarıyla topluma tamtilmelidir.

3- Eğitim Bölümleri mezunlarının İstihdam sorunlarını konu alan bilimsel araştırmaları yapılması özendirilmelidir.

Aydın ,

KAYNAKÇA:

Aydın, Ayhan, Eğitim Uzmanı Yetiştirme Sisteminin Sorunları **Eğitim ve Bilim** Dergisi Cilt: 18, Sayı: 94,

Kabadayı, Reşide, Eğitimde bilim Uzmanlığı Derecesi Alanların İstihdamı Üzerine Bir Araştırma- Ankara Hacettepe **Ün.** 1981.

ÖSYM, **1993-1994 Öğretim Yılı Yüksek Öğretim İstatistikleri** - Ankara ÖSYM Yayınları

Ozyürek, Leyla, **A.U. Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunlarını İzleme Araştırmaları** - Ankara 1985.

Ünal, Işıl. **Eğitim Bilimleri Öğrencileri Öğrencilerin İstihdam Beklentileri** - Ankara 1990.

Yazar

Osmangazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında araştırmalar yapmaktadır.